

Hva er bærekraftig utvikling?

Det finnes en plan for fremtiden, for planeten og for alle som bor her. Planen er bærekraftig utvikling. Bærekraftig utvikling er å gjøre verden til et bedre sted for alle mennesker i dag, uten å ødelegge for de som kommer senere. I denne teksten skal du lære mer om hva bærekraftig utvikling er og kanskje få ideer til hva du selv kan gjøre.

Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling er en idé som ble født i 1987. Da satt flere av verdens ledere sammen i FN for å finne ut hvordan vi kunne lage en bedre fremtid. En fremtid hvor vi tar vare på planeten vår, og sikrer at alle mennesker har like muligheter for gode liv. For å forstå denne ideen har vi delt begrepet i to:

UTVIKLING = FORANDRING

Når noe utvikler seg, skjer det forandringer. Om du ser på deg selv i speilet, vil du nok være enig i at du har forandret deg ganske mye siden du ble født. Du har vokst. Du har fått tenner. Du har antakelig flere interesser enn å spise og sove. Du har lært deg å snakke, løpe, regne og vet at verden er mye større enn Norge. Du har utviklet deg både på utsiden og innsiden.

Et menneske som blir født i dag, vil leve et ganske annerledes liv enn et menneske som ble født for 50 år siden, for ikke å snakke om for 2000 år siden. Mange av forandringene for menneskene har vært gode. Folk lever lengre fordi det er flere som kan spise seg mette, flere som får medisiner og vaksiner. Mange flere kan lese og skrive. Vi har forandret måten vi lever på med elektrisitet og teknologi, og vi har funnet opp masse verktøy og maskiner. For veldig mange mennesker har utviklingen vært god. At det ikke er slik for alle, kommer vi tilbake til.

Vi mennesker har forandret mye på planeten. Forandringer, eller utvikling, trenger ikke å bare være bra. Å fortsette slik vi gjør nå, vil ødelegge fremtiden for både planeten og oss som bor her. Det er derfor vi trenger en plan for å styre utviklingen i en retning som er god for alle. Retningen kalles bærekraftig. Og planen er en bærekraftig utvikling.

BÆREKRAFT

Bærekraft er kanskje ikke like lett å forstå som utvikling. Man kan si at bærekraft er en slags gylden regel for livet på jorda. Vi må leve slik at vi får det vi trenger uten å skade andre mennesker eller naturen, og blir noe ødelagt, må det repareres. Hvis du lurer på om noe er bærekraftig, kan du spørre deg selv, kan du gjøre dette for evig og alltid? Et enkelt eksempel: Tenk på havet og alle fiskene. Om vi fisker opp hver eneste fisk som finnes i havet for å gi mat til alle som lever i dag, vil det ikke bli nye fisker til mennesker som blir født etter oss. Det er med andre ord ikke bærekraftig å gjøre det på den måten.

Det finnes to kjennetegn for en bærekraftig verden:

- 1) Alle mennesker får det de trenger for å vokse og utvikle seg
- 2) Planeten bevares, med det naturlige klimaet og alt som finnes av økosystemer og artsmangfold (planter og dyr)

Forandringene som må til for å nå målet om bærekraftig utvikling, henger nøye sammen og påvirker hverandre. Derfor må vi ta hensyn til flere ting på en gang.

Tre tanker i hodet på en gang

Bærekraftig utvikling er å ta hensyn til tre ting på én gang: sosiale forhold, økonomi, og klima og miljø.

KLIMA OG MILJØ

Vi må ta vare på planeten. Naturen gjør oss mange tjenester, som vi er helt avhengige av. Den gir oss blant annet lufta vi puster i, mat, varme, rent vann og planter og trær vi kan lage klær, medisiner og hus av. Dessuten kan vi for eksempel bade og gå turer og kose oss i naturen.

Naturen består av mange økosystemer. Et økosystem er et slags samfunn av levende organismer og livløse ting i naturen som er avhengige av hverandre. Forskjellige områder har forskjellige økosystemer. Et eksempel er samarbeidet mellom bien, planten og apen. Biene sørger for å spre pollen slik at det kan vokse blomstersom blir til frukter. Apen spiser fruktene, og steinene kommer ut med avføringen. De havner i jorda og vokser opp til nye planter. Det finnes tusenvis av slike samarbeid i naturen som vi mennesker trenger for å overleve. Kan du komme på andre?

Hvordan vi lager og bruker energi er viktig. Olje og kull er eksempler på energi vi kan gå tom for. Vann, vind og sol derimot vil være her for alltid. Når vi bruker de varige energikildene som fornyer seg selv, sørger vi for at de som kommer etter oss, kan fortsette å utnytte disse ressursene på samme måte og gi elektrisitet og drivstoff til fremtidens mennesker. Det er godt for planeten, og kan gi jobb til flere i mange år.

ØKONOMI

Økonomi er produksjon og fordeling av ressurser, - og selvsagt også penger. Nesten alt vi lager, kjøper og bytter stammer fra naturen. En bærekraftig økonomi er rettferdig og varig, slik at alle har råd til å dekke sine behov nå og i fremtiden. Dess smartere vi utnytter ressursene og jo bedre systemer vi lager for å fordele rettferdig, dess mer bærekraftig er økonomien.

I filmen er fotballen et eksempel på at det er mange som må jobbe før vi kan kjøpe en vare i butikken og at varene ofte har reist langt før de kommer fram. Dette kaller vi en produksjonskjede. Denne kjeden er med på å knytte mennesker over hele verden sammen. Det kan være stor forskjell på hva de som jobber i produksjonskjeden tjener. På noen fabrikker kan det være elendige arbeidsforhold,

SOSIALE FORHOLD

Vi mennesker er en del av naturen og viktige ressurser for verden, akkurat som vann, skog og sol. Vi har hoder som kan tenke nye tanker og finne opp de underligste ting. Men for at alle skal kunne bruke ressursene sine, må vi oppfylle menneskerettighetene. Like muligheter til skole, trygghet, mat og medisiner er eksempler på rettigheter alle mennesker har. En som får oppfylt sine menneskerettigheter, har mye større mulighet til å være en ressurs for andre mennesker og for planeten. Et barn som vokser opp og får utvikle seg og gå på skole, for eksempel, har større sjanse til å få jobb og sørge for familien sin som voksen. Det er bra for hver enkelt, for familien, for nabolaget, for landet og for verden. Alle mennesker har også rett til å bestemme i sine egne liv, å si det de mener og stemme over hvem som skal lede landet.

Vi må ta hensyn til både klima- og miljø, økonomi og sosiale forhold for å få bærekraftig utvikling. Fremgang på et område kan ikke gå ut over fremgangen på et annet. Det må være balanse. Tenk for eksempel om vi brukte opp all oljen i hele verden og fordelte pengene vi tjente på den rettferdig mellom oss som lever i dag. Hva da med planeten og neste generasjon?

FNs bærekraftsmål

FN er en organisasjon hvor mennesker fra 193 land jobber for fred og samarbeid i verden. Lederne i disse landene har blitt enige om 17 mål de skal jobbe mot for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Målene handler om å forbedre verdens klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. De kalles FNs bærekraftsmål.

Sjefen for FN, Ban Ki-moon, sier: «Vi er den første generasjonen som kan utrydde fattigdom, og den siste generasjonen som kan redde planeten».

Spørsmål og oppgaver til film og tekst:

- 1) Hva er kjennetegnene på en bærekraftig verden?
- 2) Hva kalles de tre delene bærekraftig utvikling består av?
- 3) Gi eksempler på energi vi ikke kan gå tom for.
- 4) Kan du plassere disse ordene i den kolonnen du synes de hører hjemme:
Varer – vann – handel – menneskerettigheter – utdanning – fred – økosystem –
produksjonskjede – natur – behov – lønn – energikilder
*Her kan det være flere riktige svar. Sammenlign svarene med de andre i klassen og
diskuter de forskjellige løsningene.*

Klima og miljø	Økonomi	Sosiale forhold

- 5) Diskuter med hverandre hvorfor dere bør være opptatt av hvordan varene dere kjøper er laget.
- 6) Se på merkelappene på klærne deres og finn ut hvor de kommer fra. Lag en oversikt over hvor mange som kommer fra de forskjellige landene. Er det noen land som går igjen? Hvordan har produksjonen foregått, tror dere?
- 7) Hvilke menneskerettigheter kommer du på?
- 8) Hva kan dere elever gjøre for en bærekraftig utvikling? Tenk både på klima og miljø, økonomi og sosiale forhold og lag en liste over forslag sammen.
- 9) Diskuter hva Ban Ki-moon kan ha ment da han sa: «Vi er den første generasjonen som kan utrydde fattigdom, og den siste generasjonen som kan redde planeten».
- 10) Tenk dere at dere er lederne for verdens land som skal lage noen felles mål for en bærekraftig utvikling i verden. Hvilke mål ville dere laget?